

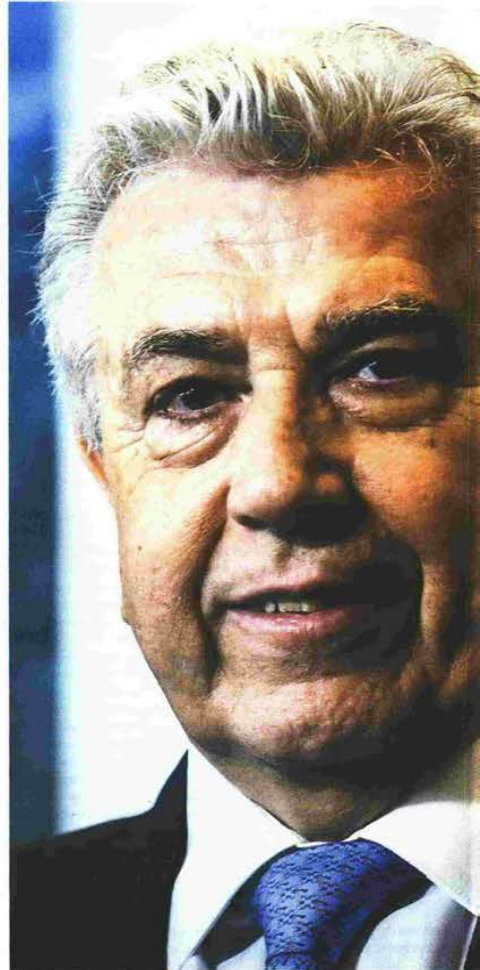
Πρόσωπο

Μανώλης Παναγιωτάκης

Απουσιάζουν οι επαγγελματίες από τα μέτρα Μητσοτάκη

Ο πρώην πρόεδρος της ΔΕΗ μιλάει στο Documento για το... παρελθόν και το παρόν της ληστρικής ρήτρας και τα «golden boys», ενώ επισημαίνει την ανάγκη για ενεργειακό ανασχεδιασμό

Συνέντευξη στον **Άγγελο Προβολισιάνο**

Ο πρώην πρόεδρος της ΔΕΗ Μανώλης Παναγιωτάκης υποστηρίζει ότι στα μέτρα που ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός για την ανάσχεση της κατακόρυφης αύξησης στην τιμή του ρεύματος δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη στήριξης των επαγγελματιών, υπογραμμίζοντας παράλληλα ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης δεν είχε λέξη για την ανάγκη μείωσης του κόστους παραγωγής. Χαρακτηρίζει «κόλαφο για την κυβέρνηση» την αποκάλυψη του Μπάμπη Παπαδημητρίου ότι οι ιδιώτες πάροχοι ενέργειας άσκησαν πιέσεις για την ενεργοποίηση της ρήτρας αναπροσαρμογής από τη ΔΕΗ, ενώ αναδεικνύει πως αν η ρήτρα αναπροσαρμογής είχε καθιερωθεί από το 2020, τα τιμολόγια θα μειώνονταν κατά 30% εξαιτίας της κατάρρευσης της χονδρικής τιμής που προκλήθηκε από την πανδημική κρίση.

Απαντούν στο πρόβλημα τα μέτρα που ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός;

Στόχος πρέπει να είναι: α) η μείω-

ση του κόστους παραγωγής και β) η μείωση της χονδρικής τιμής. Για το πρώτο δεν ακούσαμε τίποτα. Αντίθετα, ο πρωθυπουργός μας είπε ότι είναι λίγο πολύ μοραίο να έχουμε ακριβό κόστος παραγωγής λόγω της αύξησης των τιμών του φυσικού αερίου συνεπεία του πολέμου. Βεβαίως, απέφυγε να πει ότι οι τιμές του φυσικού αερίου είχαν εκτοξευτεί από τα μέσα του 2021 και επειδή η Ελλάδα το 2021 ήταν η μοναδική χώρα στην ΕΕ (πλην Βουλγαρίας) στην οποία αυξήθηκε η παραγωγή από φυσικό αέριο και μάλιστα κατά 24%. Αυτό έγινε εξαιτίας της πολιτικής της απολιγνιτοποίησης, την οποία αποφάσισε ο ίδιος χωρίς καμία μελέτη ή προπαρασκευή. Αν προηγούμενος ο λιγνίτης ως εγχώριος πόρος ήταν πολύτιμος μία φορά, σήμερα και στο κοντινό τουλάχιστον μέλλον με το νέο τοπίο που διαμορφώνεται καθίσταται απείρως πολυτιμότερος. Γι' αυτό επιβάλλεται η ριζική αλλαγή κατεύθυνσης της ΔΕΗ, με μείωση του κόστους εξόρυξης λιγνίτη. Παράλληλα, να αναληφθούν πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ και να συντονιστεί η χώρα μας με εκείνες που θέτουν το θέμα της μείωσης της τιμής των δικαιωμάτων

«Η ΔΕΗ έχει μετατραπεί σε μεξικανικό στρατό, διαθέτοντας περισσότερους αξιωματικούς από στρατιώτες και οι δαπάνες για τις αμοιβές της διοίκησης εκτινάχθηκαν. Αυτονόητη η ευθύνη της κυβέρνησης για τον μισθό του Στάσση»

διοξειδίου του άνθρακα, που συνεπεία χρηματιστηριακών μεθοδεύσεων έχει εκτιναχτεί στα ύψη συμβάλλοντας στην αύξηση του κόστους λιγνιτικής παραγωγής μέχρι και 400%.

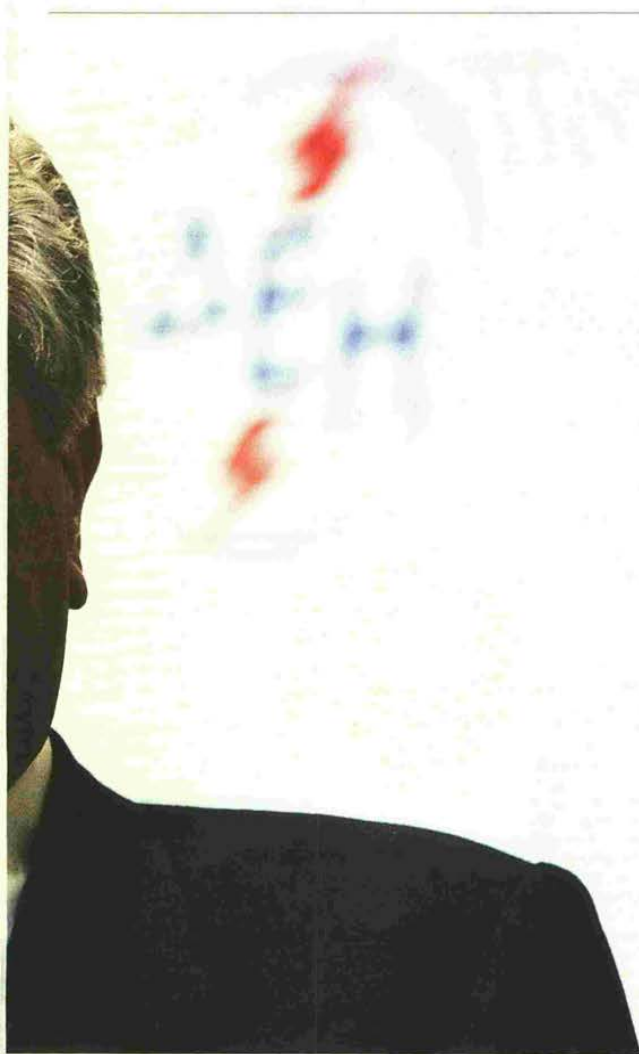
Για τη μείωση της χονδρικής τιμής τα μέτρα, όπως διευκρινίστηκαν από τους υπουργούς, έπρεπε να έχουν ληφθεί εδώ και πολλούς μήνες. Στην ουσία πρόκειται για κάποια μορφή προσωρινής έστω αναστολής του Χρηματιστηρίου Ενέργειας. Η τιμή χονδρικής δεν θα προκύπτει από το χρηματιστήριο αλλά από το κόστος με το οποίο παράγουν καθημερινά οι μονάδες παραγωγής. Βεβαίως απομένει να διευκρινιστούν και να διευθετηθούν πολλά και σημαντικά. Φοβάμαι ότι οι αρμόδιοι δεν είναι έτοιμοι. Γι' αυτό άλλωστε ο προγραμματισμός εφαρμογής είναι για τον Ιούλιο. Πολύ σημαντικό είναι ο παράγοντας της ΕΕ. Θα απαιτηθούν εγκρίσεις. Επίσης πρέπει να διευθετηθεί το θέμα των εξαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας. Δεν είναι νομιμότητα να μειώσουμε στην Ελλάδα τη χονδρική τιμή και αυτό να γίνεται ευκαιρία για τους εξαγωγείς να πουλούν την παραγόμενη στην Ελλάδα ενέρ-

γεια στο εξωτερικό. Ελπίζω ότι δεν θα αποδειχτεί ολέθρια η στάση του πρωθυπουργού να μη συντονιστεί τις προσπάθειές του με την Ισπανία και την Πορτογαλία, οι οποίες με σκληρή διαπραγμάτευση πέτυχαν ό,τι ζητάμε εμείς σήμερα.

Σε ό,τι αφορά τις αποζημιώσεις, παρατηρώ ότι λείπουν οι επαγγελματίες. Γενικά, η όποια αναγκαιότητα τους οφείλεται στο ότι η κυβέρνηση άφησε να της ξεφύγουν το κόστος και η χονδρική τιμή, παρά τις επισημάνσεις από πολλές πλευρές. Ετσι σήμερα αφενός καλούμαστε όλοι να πληρώσουμε και αφετέρου αποστερούνται πόροι από άλλες ανάγκες.

Ο βουλευτής της ΝΔ Μπάμπης Παπαδημητρίου αποκάλυψε ότι οι ιδιώτες πάροχοι ενέργειας πίεσαν τη ΡΑΕ για να ενεργοποιηθεί η ΔΕΗ τη ρήτρα αναπροσαρμογής. Μπορεί να κάνει κάτι τέτοιο η ΡΑΕ; Πρόκειται για εκβιασμό; Εσείς τι θα κάνατε αν ήσασταν στη θέση του Γιώργου Στάσση;

Η τιμολογιακή πολιτική της ΔΕΗ αποφασίζεται μεν από το ΔΣ της, αλλά αυτονόητα έπεται από συνεν-

νόση με την κυβέρνηση. Η ΡΑΕ δεν έχει καμία αρμοδιότητα ή δυνατότητα παρέμβασης. Άρα η αναφορά του κυβερνητικού βουλευτή για τις παρεμβάσεις των ιδιωτών συνιστά κόλαφο για την κυβέρνηση. Φαίνεται ότι τα μάτια του βλέπουν πολλά. Πάντως εκτιμώ ότι η διοίκηση της ΔΕΗ δεν είχε κανένα δισταγμό να μετακυλίσει το σύνολο του κόστους της χονδρικής στην κατανάλωση επιβάλλοντας τη ρήτρα αναπροσαρμογής.

Η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η Ελλάδα έχει μια από τις χαμηλότερες τιμές ρεύματος σε επίπεδο λιανικής στην Ευρώπη. Πώς μπορεί να συμβαίνει αυτό όταν έχουμε την υψηλότερη τιμή χονδρικής;
 Προφανώς δεν συμβαίνει αυτό. Σύμφωνα με τη Eurostat, η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα το 2021 για τις επιχειρήσεις ήταν η υψηλότερη στην ΕΕ, σημειώνοντας αύξηση 111% σε σχέση με το 2020. Για τα νοικοκυριά η αύξηση ήταν 20% και η τιμή χωρίς τους φόρους ήταν 0,1588/KWh έναντι 0,1515/KWh του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Ωστόσο η τιμή της

Eurostat δεν είναι αυτή της αγοράς αλλά μειωμένη με τις επιδοτήσεις των πλέον ευάλωτων, οι οποίες βέβαια επιβαρύνουν τους πάντες. Η τιμή της αγοράς είναι από τις υψηλότερες. Αυτό σημαίνει ότι αντί να επιδιώκουμε χαμηλές τιμές, επιδοτούμε την ακριβεία.

Πώς γίνεται η ΔΕΗ να βρισκόταν υπό χρεοκοπία λόγω των ζημιών του 2018 και ο όικος Standard & Poor's να αναβάθμισε τον Νοέμβριο του ίδιου έτους την επεξεργασία κατά μία βαθμίδα;
 Δεν υπήρχε ούτε κατά διάνοια περίπτωση χρεοκοπίας της ΔΕΗ. Άλλωστε ο όικος S&P επιβεβαίωσε την αναβίωση της ΔΕΗ και μάλιστα «με θετική προοπτική» τον Απρίλιο του 2019, στο απόγειο της αρνητικής προπαγάνδας της ΝΔ, παραμονές των εκλογών. Προπαγάνδα που ώθησε πολλούς μικρούς επενδυτές να πουλήσουν τις μετοχές τους με ζημιά, ενώ οι μεγάλοι αγοραστές αποκόμισαν σημαντικά κέρδη. Μια επιχείρηση με 83 εκατομμύρια πελάτες και επίσης τζίρο 4,7 δισ. ευρώ σε καμία περίπτωση δεν κινδυνεύει λόγω κάποιων λογιστικών ζημιών που προέκυψαν συγκριτικά, καθώς

τότε επέλεξε να μη μετακυλίσει στην κατανάλωση την απότομη αύξηση του κόστους παραγωγής κατά 30% λόγω εξωγενών παραγόντων. Άλλωστε και άλλες χρονιές η ΔΕΗ είχε συγκριτικά ζημιές. Μάλιστα το 2009 ήταν της τάξης των 900 εκατ. ευρώ.

Χαρακτηρίστε προπαγάνδα την κριτική περί κατάρρευσης της ΔΕΗ από το 2018 και έπειτα. Πιστεύετε ότι η προπαγάνδα αυτή ήταν αποτέλεσμα συντονισμένου σχεδίου; Και αν ναι, γιατί και από ποιους;
 Τα γεγονότα είναι πολύ εύγλωτα. Η τότε αξιωματική αντιπρόεδρος είχε επιλέξει τη ΔΕΗ ως βασικό πεδίο άσκησης πολεμικής εναντίον της κυβέρνησης. Οι επιθέσεις εναντίον της ΔΕΗ και η καταστροφολογία από τη ΝΔ και τον φιλικό της Τύπο έφτασαν στο υψηλότερο σκαλί της κλίμακας τον Σεπτέμβριο του 2018 και διατηρήθηκαν σε αυτό το επίπεδο μέχρι τις εκλογές. Εναρκτήριο λάκτισμα ήταν τα πικυαία δημοσιεύματα κατά την έναρξη της ΔΕΘ με τα οποία οι αναγνώστες «πληροφορούταν» ότι η ΔΕΗ εξαγόρασε την εταιρεία EDS «στα Σκόπια» για να χρηματοδοτήσει την εκπατρεία του Ζάεφ για τη συμφωνία των Πρεσπών. Η εξαγορά είχε ολοκληρωθεί από τον προηγούμενο Φεβρουάριο και είχε ανακοινωθεί στη χώρα μας με κάθε επισημότητα. Σήμερα η εταιρεία αυτή είναι leader στην αγορά της Βόρειας Μακεδονίας. Μετά τις εκλογές σημειώθηκε νέα κλιμάκωση, με προφανή στόχο να υλοποιηθούν τα σχέδια της κυβέρνησης: αυξήσεις τιμολογίων, πώληση του 49% του ΔΕΔΔΗΕ, μείωση της κρατικής συμμετοχής κάτω του 51% στη ΔΕΗ κ.λπ.

Αμειψάσσαν με 60.000 ευρώ ετησίως και χωρίς μπόνους, ενώ ο Γιώργος Στάσης λαμβάνει συνολικά 360.000 ευρώ συν τα διάφορα μπόνους. Ο καθορισμός του μισθού των μελών του ΔΣ της ΔΕΗ είναι πολιτική απόφαση; Έχει λόγο επ' αυτού ο αρμόδιος υπουργός;

Οι αμοιβές των στελεχών της διοίκησης εγκρίνονται από τη ΓΣ των μετόχων, στην οποία ο ρόλος του κράτους είναι καθοριστικός. Για μια εταιρεία όπως η ΔΕΗ η πολιτική διάσταση και συνακόλουθα η ευθύνη της κυβέρνησης είναι αυτονόητες. Πάντως το θέμα δεν είναι μόνο η αμοιβή του διευθύνοντος συμβούλου, έστω κι αν το ύψος της προκαλεί. Εξαιρετικά αρνητικό στοιχείο, όχι μόνο οικονομικά αλλά οργανωτικά και λειτουργικά –για να μην πω και ηθικά– είναι ο πολλαπλασιασμός των θέσεων στελεχών: γενικών διευθυντών, διευθυντών κ.ά. Η ΔΕΗ έχει μετατραπεί σε μερικανικό στρατό, διαθέτοντας περισσότερους αξιωματικούς από στρατιώτες και οι δαπάνες για τις αμοιβές της διοίκησης εκτινάχθηκαν από 1,55 εκατ. ευρώ το 2018 σε 5,72 εκατ. (συν 2,7 εκατ. μπόνους) το 2021.

Είναι τόσο πολύπλοκη μαθηματική πράξη ο υπολογισμός των υπερκερδών των παραγωγών ενέργειας και καθυστερεί τόσο η ΡΑΕ;
 Κατά τη γνώμη μου ο μηχανισμός

ελέγχου των κερδών και του κόστους των παραγωγών ενέργειας έπρεπε να έχει συγκροτηθεί στη ΡΑΕ εδώ και καιρό, έτσι ώστε ο υπολογισμός τους να είναι σχεδόν αυτόματος ανά πάσα στιγμή. Δυστυχώς, κάτι τέτοιο δεν έγινε παρά το γεγονός ότι η κρίση είχε αρχίσει εδώ και σχεδόν ένα χρόνο. Εν προκειμένου, η ευθύνη βαρραίνει τόσο την αρχή όσο και την κυβέρνηση, επειδή προφανώς δεν υπήρχε προσανατολισμός προς αυτή την κατεύθυνση. Χαρακτηριστικό είναι ότι η ένωση των μεγάλων βιομηχανικών καταναλωτών ενέργειας ΕΒΙΚΕΝ έχει εκφράσει κατ' επανάληψη διαμαρτυρίες και αιτήματα γι' αυτό το θέμα. Στον Τύπο διαρρέει ότι η ΡΑΕ θα προσπαθήσει να υπολογίσει τα κέρδη με μεγάλη οχολαστικότητα, γι' αυτό και περιμένω με ενδιαφέρον τα αποτελέσματα του υπολογισμού αυτού. Ας ελπίσουμε ότι από αυτήν τη διαδικασία θα προκύψει ένας μόνιμος μηχανισμός ελέγχου των κερδών των παραγωγών ενέργειας, ο οποίος θα διασφαλίσει ότι δεν θα υπάρχουν φαινόμενα κερδοσκοπίας.

Πότε εμφανίστηκε η διαβόητη ρήτρα αναπροσαρμογής; Είναι εφικτή η μείωση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος και μάλιστα κατά 50%, όπως εξήγγειλε ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης;
 Η ρήτρα αναπροσαρμογής ως δυνατότητα είχε προβλεφθεί από το 2012-13, όταν άνοιξε η αγορά προμήθειας. Κατά τη γνώμη μου, ως καθαρά επιχειρηματική πολιτική στο πλαίσιο του ανταγωνισμού δεν χρειάζεται ειδικά πρόβλεψη. Στην πράξη άρχισε να ενεργοποιείται από τους ιδιώτες παρόχους κυρίως μετά τον Σεπτέμβριο του 2019. Οπότε μετά την αύξηση των τιμολογίων της ΔΕΗ κατά 22% άνοιξε το «παχνίδι» του ανταγωνισμού. Η ΔΕΗ την καθιέρωσε τον Αύγουστο του 2021. Αν την είχε καθιέρώσει νωρίτερα, το 2020, με την κατάργηση της χονδρικής τιμής λόγω της κρίσης της πανδημίας τα τιμολόγια θα μειώνονταν κατά 30%.

Η ρήτρα αναπροσαρμογής είναι ο μηχανισμός πλήρους μετακύλισης των αυξήσεων της χονδρικής τιμής στους καταναλωτές. Ετσι οι πάροχοι που είναι ταυτόχρονα και παραγωγοί δεν έχουν κανένα κίνητρο να περιορίσουν το κόστος παραγωγής. Αντίθετα, αποκομίζουν μεγάλα κέρδη από την παραγωγή, διαμορφώνοντας οι ίδιοι μέσω του Χρηματιστηρίου Ενέργειας πολύ υψηλά χονδρική τιμή. Η μείωση των τιμολογίων είναι απολύτως εφικτή. Απαιτούνται πολιτική βούληση, διαρθρωτικές παρεμβάσεις, αλλαγή του ενεργειακού σχεδιασμού, σοβαρή διαπραγμάτευση με την ΕΕ και σοβαρή διοικητική δουλειά στη ΔΕΗ για τη μείωση του λειτουργικού της κόστους. Επβάλλεται η εγκατάληψη της πρόωρης απολιγνιτοποίησης που επέβαλε ο σημερινός πρωθυπουργός εκπομπίζοντας το εγχώριο καύσιμο από το εισαγόμενο φυσικό αέριο. Αύξηση της λιγνιτικής παραγωγής, ουσιαστικός έλεγχος από τις αρμόδιες αρχές, πλεονόν στα κέρδη προτιστών των παραγωγών αλλά και των παρόχων είναι τα αναγκαία μέτρα για τη μείωση των τιμών.

«Αν η ΔΕΗ είχε καθιερώσει τη ρήτρα αναπροσαρμογής το 2020, με την κατάρρευση της χονδρικής τιμής λόγω της κρίσης της πανδημίας τα τιμολόγια θα μειώνονταν κατά 30%»